של מציק אחר ברימון שהמילה גפל לבור

ובא כהן והציץ לידע אם זכר אם נקבה ובא

מעשה לפני חכמים ומיהרוהו מפני שחולדה

וברדלם מצוין שם והא הכא דודאי המילה

נפל ספק גררוהו ספק לא גררוהו וקאתי

ספק ומוציא מידי ודאי לא תימא הטילה

נפל לבור אלא אימא "המילה כמין נפל

לבור והא לידע אם זכר אם נקבה הוא קתני

ה"ק לידע אם רוח הפילה אם נפל המילה

ואת"ל נפל המילה לידע אם זכר אם נקבה

ואיבעית אימא כיון שחולדה וברדלם מצוין

שם ודאי גררוהו איתיביה מצא תבנית יד

תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא

בהן נעבד אמאי הא שברים נינהו הא

מתרגמה שמואל בעומדין על בסימן איתיביה

יעובד כוכבים ימבמל עבודת כוכבים שלו

יושל חברו יוישראל אינו מבמל עבודת

כוכבים של עובד כוכבים אמאי תיהוי

כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה יאמר

אביי שפחסה וכי פחסה מאי הוי והא תגן

יהפחסה אע"פ שלא חסרה במלה הני מילי

דפחסה עובד כוכבים אבל פחסה ישראל

לא במלה ורבא אמר לעולם כי פחסה

ישראל נמי במלה אלא גזרה יידלמא מגבה

לה והדר מבמיל לה והוי עבודת כוכבים

ביד ישראל יוכל עבודת כוכבים ביד ישראל

אינה במלה לעולם איתיביה ייעכו"ם

ישהביא אבנים מן המרקולים וחיפה בהן

דרכים ומרמיאות מותרות וישראל שהביא

אבנים מן המרקולים וחיפה בהן דרכים

וטרטיאות אסורות אמאי תיהוי כעבודת

כוכבים שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא

איתיביה ייעובד כוכבים ששיפה עבודת

כוכבים לצרכו היא ושיפוייה מותרין לצרכה היא אסורה ושיפוייה מותרין פוישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכו בין

לצרכה היא ושיפוייה אסורין אמאי תיהוי

כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הכא

נמי כדרבא איתיביה ״רבי יוםי אומר שוחק

וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף היא

נעשה זבל וכתיב ילא ידבק בידך מאומה

מן החרם אמאי תיהוי כעבודת כוכבים

שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא

איתיביה רבי יוסי בן יסיאן אומר מצא צורת

דרקון וראשו חתוך ספק עובד כוכבים חתכו

ספק ישראל חתכו מותר ודאי ישראל

חתכו אסור אמאי תיהוי כעבודת כוכבים

שנשתברה מאליה הכא נמי כדרבא

איתיביה יחבי יוםי אומר אף לא ירקות בימות

הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן אמאי

תיהוי כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה

שאני התם דעיקר עבודת כוכבים קיימת

מב.

מסורת הש"ם

א) ולעיל מא:ן, ב) לקמן נב:, ה) (נפילמה:), צ) קמן נג:,
ג) [לקמן נג.], ד' [ע" מוספות לקמן סד: ד"ה מסתברא], ד' לקמן נ.
[מוספתא ספ"ז ע"ש],
ו) [לקמן מע: מוספתא פ"ז " ה"ה], ז) [לקמן מג: מח: פסחים כח.], ח) [לקמן מח:], ט) כ"ה בדפו"י, י) וועי׳ תום׳ יבמות עד: ד״ה ושפחה], כל זה מעין הקושיא הוא והתירוץ חסר בתוספות וכצ"ל ויש לומר בתוספות ופכל כי זיש טונה דגררוהו ואכלוהו קאמר א"נ י"ל כו". רש"א וע"ש:, ל) ברש"א הגיי אין,

תורה אור השלם ו. וְלֹא יִדְבֵּק בְּיָדְרְ מְאוּמָה מִן הַחֵּרֶם לְמַעַן לְךּ רַחֲמִים וְרַחַמְּךְ וְהִרְבֶּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָאֲבֹתֶיךְ: דברים יג יח

גליון הש"ם נמ' אמר אביי שפחסה. תוס׳ ל״ה כאן: רש״י ד״ה אלא וכו׳ דכל דבר מקפ"ו סק"ה:

הגהות הב"ח (A) גמ' והלין בו לידע: (ב) רש"י ד"ה הני מילי וכו' דמבזי: (ג) ד"ה היל וכו' עובד כוכבים כיון ששיפה: (ד) ד"ה מותר וכו׳ דשמא: (כ) תום׳ וכר ושמא. (ט) וווט ד"ה ספק וכר דשמא לא: (ו) בא"ד מטעס ספק ספיקא. נ"ב פי' וה"נ איכא ספק ע"י העובד כוכבים מתוכה וספה אי נעבד:

רבינו חננאל (סוגיא) ישראל שפחסה לעבודת כוכבים של עובד כוכבים של עובד כוכבים כלומר רצף צורתה ואינה ניכרת כלל אלא כאילו טס בעלמא היא לא ביטלה מ״ט גזרינן דלמא מגבה ליה ישראל וכיון דמגבה ליה הנאה וכי הדר מבטיל לה ועבודת ישראל טל ישואל ועבודות כוכבים ביד ישראל אין לה בטילה עולמית. תוב אקשי מן אבני מרקוליס שהביא ישראל ומן ישראל ששיפה עבודת כוכבים ושנינן בכולהו גזרינן דלמא מגבה להו וקני להו בהגבהה והם עדיין בחזקתן וכיון דקנאם אע״ג דבתר הכי נשברו לא בטלי כדרבא דאמר עבודת כוכבים של ומותבינן תוב אף לא ירקות פי' אין זורעין תחת האשירה ירקות בימות הגשמים מפני שהנביה פי׳ עלי האשרה נובלות על הירקות והוה להן לזבל ונמצאו הירקות גדילות מן העבודת כוכבים. ואמאי תיהוי זה הזבל שנפל מן האילן כעבודת כוכבים שנשתברה מאליה. ופרקינן שאני התם דאשרה היא עיקרו

מליק. גברא אלמא וישראל הוה: והליץ בו. על שפת הבור לידע של מציק אחד. פ״ה אנס ובתוספתא גרס מוסק פירוש מוסק אם זכר: כהן. חכם ומורה הוראה הוה ונתכוין להורות לה ישיבת

ימי הטומאה וימי טהרה: ברדלם. בלשון ארמי אפא: מלויין שם. לקרובים אינו מטמא לנפלים דבעינן דומיא דאביו ואמו (כדאימא וכבר אכלוהו או גררוהו לחור שלהן ולא איהל כהן זה על המת: במ"כ ועיין חום׳ פסמים ובנדה): לידע אם ובר ובו׳. ושפחה כמין נפל. וספק ספיקא היא דשמא

לא נפל היה אלא שפיר מלא רוח: לידע אם רוח הפילה. ולא תשב עליו ימי טומאה וטהרה. אם נפל הפילה: ואם ממצי לומר וכו'. ואם יראה שהוא נפל עדיין יליך אם זכר אם נקבה: ודחי גררוהו. שחזקתן בכך והא ודאי הוא: שלו ושל חבירו. בין ששניהן עובדין ליראה אחת בין שזה עובד לפעור וזה למרקולים. והא דעבודת כוכבים מותרת ע"י ביטול נפקא לקמן (כב.) מנין לעובד כוכבים שפוסל עבודת כוכבים וכו': שפחסה. הכה עליה ישראל בפטיש עד שנתמעכה צורתה אבל לא חיסרה כלום הלכך לא בטיל: והסנן. גבי עובד כוכבים פחסה אע"ג וכו': הני מילי פחסה עובד כוכבים. דגלי דעתיה (כ) ומבזי ומבטל לה: אבל פחסה ישראל לא. דלא דמי לעבודת כוכבים שנשתברה מאליה דהתם אמר איהי נפשה לא מצלה וכו' אבל הכא קסבר עובד כוכבים לא קפדא עבודת כוכבים אפחיסה: ורבא אמר לעולם כי פחסה ישראל נמי. הוי ביטול מעליא: אלא. רבנן גזור דכל ביטול ישראל לאו ביטול גזירה דלמא מגבה לה וקני לה בהגבהה ° דכל דבר הפקר כגון מציאה נקנית בהגבהה: אין לה בטלה עולמית. וטעונה גניזה כדילפינן בפרק [ר"י] (לקמן נג.) מושם בסתר [דברים כו]: מרקולים. יש עכו"ם שעובדין לגל של אבנים וקורין לה מרקולים וכל הבא זורק לה אבן והיא עבודתה: מותרת. שהרי ביטלו העובד כוכבים שסתר לגל: כדרבא. דלמא מגבה לה לכולה מרקולים ברישא והדר מבטל ליה וסותרו: ללרכו. שלריך לשפאין להסיק בשפאיה: היא ושפאיה מותרין. דהא בטלה עובד כוכבים (ג) ששיפה ש [לצרכו]: לצרכה. ליפותה: ושפחיה מותרין. דמיזרק זריק להו ולא פלח להו: ישראל ששיפה עבודם כוכבים. של עובד כוכבים דאי של ישראל אפי׳ שיפה נמי עובד כוכבים היא ושפאיה אסורין דעבודת כוכבים דישראל לאו בת בטולי היא: מיהוי. הך דשיפה ישראל ללרכו כעבודת כוכבים שנשתברה מחליה: שוחק וזורה לרוח. המולא עבודת כוכבים של מתכת: אמרו לו אף היא נעשים זבל. כלומר הוא מתכוין לאבדה שלא יהנה ישראל ממנה וגם עתה יהנה ישראל ממנה שהרי השחקים נעשים זבל ונאמר לא ידבק בידך מאומה: לורת דרקון. סתמא לעבודת כוכבים כדתנן במתניתין (דף מב:): ספק עובד כוכבים חתכו. והוי ביטול: ספק ישראל חתכו. ולא הוי ביטול:

מותר. דתלינן בעובד כוכבים דהא ספק ספיקה הוא (י) ושמא לא נעבד מעולם: אף לא ירקות. מתני׳ קתני [מח:] זורעין תחתיה של אשירה ירקות בימות הגשמים שהצל קשה להן וכן לל אילן קשה להן ואין נהנה ממנה אבל לא בימות החמה שהצל יפה להן ונמצא נהנה מאשירה. כל אשירה אילן הוא: רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימום הגשמים לפי שהנבייה נושרם. על הירקות והוה לזבל ונמצא בעל הירק נהנה מן האשירה. נבייה הן העלין הנושרין מן האילן בימות הגשמים: דעיקר עבודת כוכבים קיימת. האילן לא בטל הלכך נבייה הנושרת ממנה אסורה:

זימים: ובא בהן והציץ בו. אומו כהן שוטה היה דאפילו

מטמאה בלידה י וכן משמע בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלה:) לקח שפחה ונתעברה אללו וילדה זהו יליד בית נמול לשמונה וכללא דמלתא כל שאין אמו טמאה לידה אינו נמול לשמונה רישה דברייתה בור שמטילין בו נפלים טהור פירוש שרגילין להטיל בו נפלים ועלה מייתי מעשה בשפחתו של מציק: מפני שחולדה וברדלם מצוין שם וגררוהו לחורן. אינעית אימא הבור רה"ר וכגון שאינו עמוק עשרה ואפ״ה אין זה ספק טומאה ברה"ר אם לא גררוהו דמיירי בבור קלר שהיה ראשו ממלא פי הבור ואיבעית אימא דודאי בבור רה"י שהוא עמוק י' ואין לתמוה אפי' ודאי גררוהו ניחוש שמל גררוהו מחת רגליו וטומאה רלולה בוקעת ועולה ל דקתם חור שרלים ל יש בהן פותח טפח אי נמי י"ל דמיירי דבור קיימא ברשות היחיד ורגלי כהן ברה"ר: שהמילה כמין נפל. ול"ל שנכדק הבור קודם שהטילתו

לתוכו כיון שרגילין להטיל בו נפלים: עובד כוכבים ששיפה וכו'. פי׳ וקשיא לרשב"ל וצריך לומר

מדלא משני שאני התם דעיקר עבודת כוכבים קיים ש"מ דרשב"ל שרי אפילו בעיקר עבודת כוכבים קיים בשלח כדרך גדילתה וכן משמע בסמוך דאיהו גופיה מותיב לרבי יוחנן (לקמן ע"ב) מההיא דיתיו בקנה ואע"פ שעיקר עבודת כוכבים קיים:

הכא גמי בדרבא. צ"ע בכל הני ודקארי לה מאי קארי לה פשיטא דלישני בהו כדרבא וועי׳ היטב תוספות שבת מג. ד"ה כופה עליה ועוד

שם מכג: ד"ה אימיביה אבייו: מפק עובד כוכבים חתכו ספק ישראל חתכו מותר. פיי הקונטרס דתלינן בעובד כוכבים דהא ספק ספיקה הוה (ה) ושמה לה נעבדו מעולם ויפה כוון דאי ס"ד דחשבינן להו ודאי נעבדין אם כן מקשי לרבי יוחנן גופיה אמאי מותר נהי נמי דליכא למיחש לנחתכה מאליה דלא שכיחא חתוכה מאליה כמו שבורה מאליה ואם כן אין רוב חתיכות לאיסור כי היכי דאיכא בעבודת כוכבים רוב שבירות לאיסור אלא הכא פלגא ופלגא חשיב חתיכות עובד כוכבים להיתר וחתיכות ישראל לאיסור אפ״ה אין להתיר בכך דהא רבי יוחנן אית ליה דאפילו ספק היתר הרגיל אינו מוליא מידי ודאי איסור כ״ש הכא שאין רגילות כל כך בחתיכות דעובד כוכבים ואין כאן ספק היתר הרגיל ויש כאן ודאי איסור וא״ת בספק נעבד נמי תקשי סיפא ישראל ודאי חתכו אסור ומאי שנא משברי ללמים דמודי רבי יוחנן דמותרין (ו) מטעם ספק

ספיקא ויש לומר דיש להתיר יותר בשברי ללמים לפי שיש לתלות שבירתם בעובד כוכבים יותר מבישראל שאם היה ישראל שוברה היה מבערה מן העולם וגם אם נשתברה מאליה שכיח טפי דעובד כוכבים מבטל לה כשמולאה דמימר אמר איהי לא מללה נפשה והשתא איכא תרי טעמא להיתירא אבל כשחתכו ישראל ליכה הלה חד טעמה להיתירה שיש לומר שמה כשימלהנה העובד כוכבים חתוכה יבטלנה ובהך טעמא לחודה אין להתיר לרבי יוחנן אף בספק נעבד:

והא

וכא

(לקמן מג:). שהנבייה. עליו נושרין בימות הגשמים מן החילן (לקמן מח:).

מ ב מיי׳ פ״ח מהל׳ עבודת כוכבים הלכה ט סמג לארן כב טוש"ע י"ד סימן קמו סעיף א: ג מיי שם טוש"ע שם מעיף ה: מעיר ה: מי" שם טוש"ע שם סעיף א: יב ה מיי' שם הלכה י מוש"ע שם סעיף ז: ג ר מיי׳ שם הלכה ט מוש"ע שם סעיף ןטוש"ע או"ח סי׳ תקפו סעיף ג]: יד ז מיי׳ שם הלכה יב סמג שם: מול ח מיי׳ וסמג שס טוש״ע י״ד סימן קמו סעיף ו: מו מיי שם מוש"עו שם יז י מיי׳ שם הלכה ו סמג שם טוש"ע י"ד שם מוסף רש"י

ובא כהן והציץ בו. כהן מכם היה ומורה הורחות ומתכוין להורות לה ימי טומאה וטהרה, אי נמי דשגורה אללו בבית ונוגעת בתרומתו ורולה ממנה כל ימי טומאתה, ויש אומרים לידע אימתי ומן הבאת קרבנה אם יארע במשמרתו אם לאו, ולא סבירא לי, דבשביל (תור) [עור] עולה אחת לכולה משמרה לא עייל האי כהן נפשיה להכי, ועוד שהרי היא יכולה לאחר קרבנה כל ומן שתרנה, וגם לשון ראשון אינו נראה, דאי חכם הוא כלום הוא בא להאהיל ולטבור על לאו דנוומאת ות, אלא כהן עם האר מת, חנת כהן עם החרך היה או קטן ושגרתו אשה להציך ולראות (נדה מו:) או: כהן קרוב או מבני הבית היה ושלחוחו שם להגיד לאמו מה טיבו ותבחין בין טומאת וטהרת זכר לימי טומאת וטהרת נקבה, ולא נזכר אותו כהן על אזהרת לנפש לא יטמא, יהליך בו בבור והנפל לא (פסחים וטיהרוהו. ממאסיל על סמת (שם). שחולדה התת (שם). שחולדה וברדלס מצוין שם. וסתס חור חולדה וכרדלס פותח טפח הוא וגיררוהו לחורן ולא האהיל (שם). רוח הפילה. שפיר מלא רוח ואם תמלא לומר נפל היה כלומר לכל אלה הולרך שמא רוח הוא ואגיד, ואין כאן לא טומאת זכר ולא טומאת נקבה ואם אראה שהוא וולד לריכני לראות אם זכר אם נקבה (שם). ודאי גררוהו. מוחוקין הן נכך (שם). בעומדין על בסיסן. על כנן, מקום הממוקן להם לכיון

דאותבינהו התם ודאי פלר

ל**הו** (לעיל מא:). וישראל

אינו מבטל כו׳. דעכו״ם

פוסל אלוהו ילפינן ולא שראל, וכל שכן דישראל

אינו מבטל עבודת כוכבים

היה נופטר עבודתו כוכבים דישראל, דאין לה בטילה עולמית, דהא ושם בסתר

כתיב (לקמן נב:). פחסה. מיעכה נקורנוס (לקמן נג.). עכו"ם שהביא כו"

שאיו ישראל מבטל עבודת

כוכבים (לקמן מט:). וזורה לרוח. שלא יכשל בה

ישראל ליהנות ממנה ולקמו

מג:). אף היא נעשה זבל. אם יורנה לרוח גם

עתה יש הנאה ממנה

מותרות.